

Hold dere fast, det kan være vi får en skikkelig nedtur til på den berg-og-dal-banen vi er inne i nå.

JARAND RYSTAD I RYSTAD ENERGI OM OLJEBRANSJEN, TIL SYSLA.NO

ngsplikt fører til kystoppør:

SJARKFISKER: Tromsøværingen Ronald Andersen har fisket fra han var liten gutt. Han vil at trålerne fortsatt skal ha leveringsplikt. – Trålerne opprettholder fiskeindustrien, som både kysten, vi sjarkfiskere og hele næringen trenger, sier han.

FOTO: OLE MAGNUS RAPP

ØKONOMEN SVARER

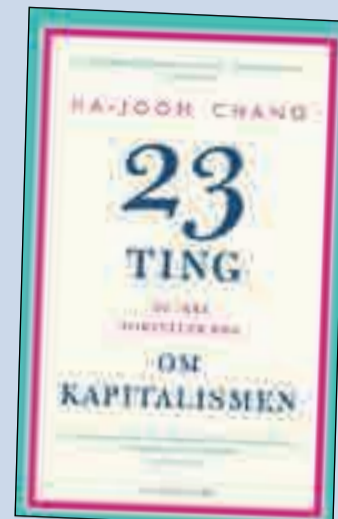
Kunnskapsbløffen

Lever vi i en kunnskapsøkonomi?

Roman Eliassen

VEKST

MYTEKNUSER: Økonom Ha-Joon Changs nye bok.

Vi hører stadig at vi nå lever i kunnskapsøkonomien, hvor «den viktigste forutsetningen for produktivitet er kunnskapsnivået i befolkningen», ifølge Produktivitetskommissjonen av i fjor. De mente enda flere i Norge må ta høyere utdanning, særlig innen realfag, om vi skal klare overgangen fra ressursøkonomi til kunnskapsøkonomi.

Er det en god plan?

Ikke om vi skal tro økonomen Ha-Joon Chang. I boken «23 ting de ikke forteller deg om kapitalismen», som kommer i norsk oversettelse neste uke (Solum forlag), påstår han at det ikke finnes noe belegg for at utdanning fører til økonomisk vekst. Det er ingen klar sammenheng mellom et lands lese- og skrivekyndighet, eller utdanningsnivå, og økonomiske resultater.

I grunnskolen lærer man generelle ferdigheter. Men i de fleste yrker er det opplæring på arbeidsplassen som gir den mest relevante kunnskapen. Det man lærte i naturfagstimen har lite å si, enten man er sykepleier eller motedesigner. Og på grunn av økende mekanisering trenger den gjengse arbeider antakelig mindre, ikke mer, kunnskap nå enn før.

Heller ikke høyere utdanning betyr noe særlig for produktiviteten, hevder Chang. Det forklarer kanskje utviklingen i Norge: I 1980 hadde vi 350.000 mennesker med fullført høyere utdanning. I 2015 var tallet 1,35 millioner.

Mens utdanningsnivået har gått opp, har den økonomiske veksten gått ned de siste tjue årene.

Hva er i så fall vitsen med høyere utdanning, økonomisk sett? Ifølge

Chang har det en «sorteringsfunksjon». Når du har et bra vitnemål fra universitetet, signaliserer det til arbeidsgiveren at du er en god arbeidstaker. Men når alle må ta høyere utdanning for å få en anstendig jobb, kan det hele bli et kostbart nullsumspill.

Den viktigste grunnen til utdanning er at det beriker oss som mennesker og borgere, ikke at det øker produktiviteten. Det er utmerket at alle i Norge kan studere kunsthistorie på statens regning. Men vi kan ikke realfagsutdanne oss til velstand, slik det forekommer i fablene om

«Det er ingen klar sammenheng mellom et lands utdanningsnivå og økonomiske resultater»

den nye kunnskapsøkonomien.

Sannheten er, ifølge Chang, at vi alltid har levd i en kunnskapsøkonomi. Et lands teknologiske kunnskap har alltid vært avgjørende for dets velstand – enten det er kritt i Kina, Norges evne til å forvalte oljen eller IKT i Silicon Valley. Nøkkelen til en produktiv økonomi, er institusjoner som sørger for at vi får brukt den kunnskapen vi har i samfunnet – ikke hvor lenge enkeltindivider har gått på skolen.

Roman Eliassen, samfunnsøkonom

Lurer du på noe om samfunnsøkonomi, så skal våre økonomer gjøre sitt beste for å svare. Send inn ditt spørsmål til okonomi@klassekampen.no

Askill Halse

Anna Godøy

Roman Eliassen

Jørgen Juel Andersen

Sara Cools